ДЕКАНУ И ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Извештај комисије за избор ванредног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Античке поетике

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, број 2158/1 од 15. октобра 2012. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду изабрани смо у комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор ванредног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Античке поетике. Након увида у конкурсни материјал, Комисији је част да декану и Изборном већу поднесе следећи извештај:

На конкурс Филолошког факултета Универзитета у Београду за избор ванредног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Античке поетике, који је објављен у публикацији Националне службе за запошљавање Послови бр. 488 од 24. октобра 2012. године пријавио се један кандидат, доцент истог факултета др Корнелије Квас.

1. Биографски подаци

Др Корнелије Квас рођен је 27. 10. 1970 у Београду. Дипломирао је 14. 09. 1995. године на Филолошком факултету у Београду, на Одсеку за општу књижевност и теорију књижевности, и стекао звање дипломираног филолога опште књижевности и теорије књижевности. У току студија био је стипендиста Министарства науке Републике Србије. На Филолошком факултету 14. 01. 1998. одбранио је магистарски рад под насловом "Проблеми релативизма у теорији тумачења на примерима тумачења песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића" (ментор др Леон Којен, комисија др Владета Јанковић и др Зоран Милутиновић). Докторирао је на Филолошком факултету 28. 11. 2005. године с

темом “Рифатерово схватање поезије” (ментор др Леон Којен, комисија др Владета Јанковић, др Тања Поповић).

Од 1999. године ради као асистент на Одсеку за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета у Београду. У звање доцента на Одсеку за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета у Београду изабран је 2006, реизабран 2011. На Филолошком факултету предаје на основним академским, дипломским (мастер) и докторским академским студијама. Објављује стручне и научне радове, као и књижевну критику, у еминетним књижевним часописима и зборницима, научној, стручној и књижевној периодици. Учесник је више међународних научних скупова и конференција. Написао је монографије *Интертекстуалност у поезији*, Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 2006, и *Истина и поетика*, Нови Сад, Академска књига, 2011. Његови научни радови и монографије цитирани су и коришћени у научним студијама и текстовима других аутора. Рецензент је научног часописа *Анали Филолошког факултета*.

2. Мишљење о досадашњем научном и стручном раду кандидата

Др Корнелије Квас испуњава све услове прописане законом, вишеструко испуњавајући ближе критеријуме за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, који се примењују на конкурсе за избор у звање наставника објављене од 1. јула 2012 године (Одлука Сената Универзитета од 14.12.2011., Гласник Универзитета у Београду, број 165, 23. децембар 2011. године). Од избора у звање доцента (2006) др Квас је објавио две научне монографије, један рад у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком, четири рада у водећем часопису националног значаја, један рад у часопису националног значаја, један рад у тематском зборнику радова са рецензијом, два рада са међународних научних скупова објављена у целини, три рада са научних скупова националног значаја објављена у целини, две научне критике објављене у научном часопису, а био је и ментор у изради седам дипломских (мастер) радова.

Такође, др Квас учествује у научном пројекту „Примена књижевне теорије у анализи корејске књижевности“ (“The Application of Literary Theory in the Analysis of Korean Literature”), којим руководи проф. др Квон Хиок Јае, декан за науку на Ханкук универзитету

иностраних студија (Јужна Кореја) и председник Корејске асоцијације иностраних студија за Централну Европу, Источну Европу и Балкан (приложено у материјалу).

У тексту који следи приказани су појединачни радови др Корнелија Кваса, учешће др Кваса на међународним научним скуповима и конференцијама, листа цитираности његових радова, менторства у изради завршних дипломских (мастер) радова, чланство у комисијама, као и мишљење о његовом досадашњем научном, стручном и педагошком раду.

3. Подаци о објављеним радовима

а) Библиографија до избора у звање доцента 2006.

„Josip Babić: Uvod u književnonaučnu metodologiju u nemačkoj germanistici“, *Borba*, *Svet knjige*, 02-03.12. **1995**. ISSN 0350-7440. - 73, UDK : 830.09, COBISS.SR-ID: 45270786, str. III.

„Ana Vukić: Slika sveta u pripovetkama Branka Ćopića“, *Borba*, *Svet knjige*, 11. 01. **1996**. ISSN 0350-7440. - 74, 9, UDK 886.1.09-32, COBISS.SR-ID : 45407746, str. II.

„Novica Petković: Elementi književne semiotike“, *Borba*, *Svet knjige*, 25.01. **1996**. ISSN 0350-7440. - 74, 25, UDK : 82.09, COBISS.SR-ID: 45490178, str. IV.

„Milan Radulović: Klasici srpskog modernizma,“ *Borba*, *Svet knjige*, 08.02. **1996**. ISSN 0350-7440. - 74, 39, UDK : 886.1.09, COBISS.SR-ID : 45761026, str. II.

„Komunikativnost i modelativnost književnog teksta“, *Itaka*. ISSN 0354-6977. - 1 (**1997**), UDK : 82.09, COBISS.SR-ID : 58919938, str. 210-211.

„Problem relativizma u teoriji tumačenja“, *Godišnjak za poetička i hermeneutička istraživanja* / urednik Dragan Stojanović. - Beograd, **1998**, UDK : 82.01, COBISS.SR-ID : 70200322, str. 36-50.

„Pojam interpretativne zajednice Stenlija Fiša“, *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*, ISSN 0543-1220. - Knj. 49, sv. 1/2 (**2001**), UDK : 820(73).09 Fish, 886.1-991.1, 82.01, COBISS.SR-ID : 181975047, str. 197-210.

„Gluhote Momčila Nastasijevića u svetlu Rifaterovog tumačenja poezije“, *Književna istorija*. - ISSN 0350-6428. - God. 36, br. 124 (**2004**), UDK : 821.163.41.09-14 Nastasijević M., 821.111(73).09 Rifater M., COBISS.SR-ID : 123578892, str. 381-405.

„Analiza soneta Selo Jovana Dučića kao ilustracija Rifaterovog mehanizma ekspanzije“, *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*. - ISSN 0543-1220. - Knj. 52, sv. 1 (**2004**), UDK : 821.163.41.01-14 Dučić J. COBISS.SR-ID : 513060245, str. 15-25.

„Jakobsonov uticaj na Rifaterovu poetiku“, *Zbornik Matice srpske za književnost i jezik*. - ISSN 0543-1220. - Knj. 52, sv. 3 (**2004 [št. 2005**]), UDK : 821.111(73).09 Rifater M., 801.73, 81-116 Jakobson R., COBISS.SR-ID : 211268103, str. 577-594.

„Funkcije klišea u intertekstualnoj kritici“, *Zbornik: Proučavanje opšte književnosti danas*, urednici Tanja Popović i Adrijana Marčetić, Čigoja štampa, Beograd, **2005**, ISBN 86-80267-89-9, COBISS.SR-ID : 128388108, str. 433-442.

б) Библиографија од избора у звање доцента 2006.

<u>Научне монографије/књиге:</u>

1. *Intertekstualnost u poeziji*, Zavod za udžbenike, Beograd, **2006**. ISBN: 86-17-14047-X, UDK: 821.0-1, 821.111(73).09-1, COBISS.SR-ID: 134482444. str. 270

2. *Istina i poetika*, Akademska knjiga, Novi Sad, **2011**. ISBN: 978-86-86611-75-8, УДК: 82.0, COBISS.SR-ID: 262172679, str. 221.

Рад у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком:

1. „Рифатерово схватање поезије“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, Књига 54, Свеска 1, Нови Сад, Матица српска, **2006**. УДК: 82:81'38, COBISS.SR-ID: 224330759, стр. 187–204.

Радови у водећем часопису националног значаја:

1. „Uslovi istinitosti pesničkog dela“, *Anali Filološkog fakulteta*, knjiga XXI, Beograd, Univerzitet u Beogradu, **2009**. COBISS.SR-ID: 16394242, ISSN: 0552-8468, UDK: 177.382.0, str. 9−19.
2. „Modeli književne istine“, *Anali Filološkog fakulteta*, knjiga XXII, Beograd, Univerzitet u Beogradu, **2010**. COBISS.SR-ID: 16394242, ISSN: 0552-8468, UDK: 177.382.0, str. 25−38.
3. „Jedinstveno društvo i autonomija književnosti“, *Anali Filološkog fakulteta*, knjiga XXIII/1, Beograd, Univerzitet u Beogradu, **2011**. COBISS.SR-ID: 16394242, ISSN: 0552-8468, UDK: 177.382.0, str. 233−242.
4. „Činjenična istina i istina fikcije (ručak kod Oblonskih u Tolstojevom romanu *Ana Karenjina*)“, *Anali Filološkog fakulteta*, knjiga XXIV, Beograd, Univerzitet u Beogradu, **2012**. COBISS.SR-ID: 16394242, ISSN: 0552-8468, UDK: 177.382.0, str. 29−50.

Рад у часопису националног значаја:

1. “Magical Realism in the Comparative Context”, (with Kim Sang Hun), *Philological Studies*, No. 9, Vol. 1, ed. 2011, Philological Faculty at the Perm State University, the Philosophical Faculty at the University of Ljubljana, the Institute of Macedonian Literature at the University Ss. Cyril and Methodius in Skopje and the Philosophical Faculty at the University of Zagreb. ISSN 1857 6060, UDC 82.091, 179–186.

Рад у тематском зборнику са рецензијом:

1. „Промена перспективе у Дучићевом сонету `Вечерње`“, *Поезија и поетика Јована Дучића*, Београд, Институт за књижевност и уметност, Учитељски факултет, Требиње, Дучићеве вечери поезије, **2009**. **Пројекат** *Поетика српске поезије друге половине XX века*, **Зборник радова**, уредник Јован Делић, ISBN: 978-86-7095-150-1, COBISS.SR-ID: 156596236, стр. 317–334.

Радови са међународних научних скупова објављени у целини:

1. **„**Слика у надреалистичком тексту“, *Надреализам у свом и нашем времену* (MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP / COLLOQUE INTERNATIONAL **“LE SURRÉALISME EN SON TEMPS ET AUJOURD'HUI”)**, Филолошки факултет, Друштво за културну сарадњу Србија-Француска, Београд, Чигоја штампа, **2007**. ISBN: 978-86-86419-31-6, УДК: 82.09, 821.133.1.02, COBISS.SR-ID: 515359125, стр. 77–83.
2. „Racionalno i iracionalno u Sofoklovom *Kralju Edipu*“, (МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА: *АНТИЧКА ДРАМА*), *Helenske sveske* (*Tetradia Ellenika : journal of Hellenic Studies*), br. 3 (2009), urednik dr Milena Jovanović, Beograd, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Zbornik je štampan sredstvima Ministarstva obrazovanja i vera Grčke i Ministarstva obrazovanja i kulture Kipra, štampano **2012**. ISSN 2217-2009, UDK: 821.14'02.09-21 Sofokle, ID: 188950540, str. 48−56.

Радови са научних скупова националног значаја објављени у целини:

1. „Интертекстуалност песме *Сабља и круна* Лазе Костића“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 39/2, Београд, МСЦ, **2010**. УДК 821.163.41.09, стр. 257−264.
2. „Словенска антитеза и Виктор Иго“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 40/2, Београд, МСЦ, **2011**. УДК 821.133.1.09 Иго В. 821.163.41.09, стр. 247−256.

3. „Границе Андрићевог реализма“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 41/2, Београд, МСЦ, **2012**. УДК 821.163.41.09, стр. 159−169.

<u>Научна критика/чланак објављена у научном часопису:</u>

1. „Женетова наратологија“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, Књига 54, Свеска 1, Нови Сад, Матица српска, **2006**. ISSN: 0543-1220, УДК: 821.163.41-95.09, COBISS.SR-ID: 224666119, стр. 226–227.
2. „Синестезија у компаративном контексту“, *Зборник Матице српске за славистику*, Књига 82, Нови Сад, Матица српска, **2012.** ISSN 0352-5007, UDC 821.16+811.16(05), стр. 191−192.

в) Учешће на међународним научним скуповима и конференцијама:

- MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP / COLLOQUE INTERNATIONAL **“LE SURRÉALISME EN SON TEMPS ET AUJOURD’HUI” 21-23 septembre 2006**, Faculté de Philologie – Belgrade. Самостално излагање. Учествовао са текстом:“Slika u nadrealističkom tekstu”.

- *Divided Societies*, International Conference, Inter-University Centre Dubrovnik, **April 16 - 24, 2007. Samostalno izlaganje i prezentacija.** Učešće po pozivu na ime. Učestvovao sa tekstom: “Influence of Literature on the Transitional Societies”.

- МЕЂУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА: *АНТИЧКА ДРАМА*, Филозофски факултет у Београду, 31. октобар – 1. новембар 2008. Самостално излагање. Учествовао са текстом: „Рационално и ирационално у Софокловом Краљу Едипу“.

- Научни састанак слависта у Вукове дане, *Развојни процеси и иновације у српском језику, Језик и култура, Књижевност и култура*, 39. Филолошки факултет, Београд, од 9. до 12. 09. 2009. Учешће по позиву на име. Самостално излагање. Учествовао са текстом: “Интертекстуалност песме Сабља и круна Лазе Костића”.

- Научни састанак слависта у Вукове дане, *Два века савременог српског књижевног језика, Српска књижевност и европска књижевност*, 40. Филолошки факултет, Београд, од 8. до 11. 09. 2010. Учешће по позиву на име. Самостално излагање. Учествовао са текстом: “Словенска антитеза и Виктор Иго”.

- Међународна конференција *ФИЛОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ДАНАС*, Филолошки факултет, Београд, 26. и 27. новембра 2010. Учешће по позиву. Председавао сесијом 27. новембра. Самостално излагање. Учествовао са текстом: "Фикција и књижевност".

- Научни састанак слависта у Вукове дане, *Српски језик и његове норме, Иво Андрић у српској и европској књижевности*, 41. Филолошки факултет, Београд, од 15. до 17. 09. 2011. Учешће по позиву на име. Самостално излагање. Учествовао са текстом: „Границе Андрићевог реализма“.

- Научни састанак слависта у Вукове дане, *Развојни токови српске поезије*, 42. Филолошки факултет, Београд, од 12. до 14. 09. 2012. Учешће по позиву на име. Самостално излагање. Тема: „Интертекстуалност песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића“.

- Међународна конференција *Културе у дијалогу*, Филолошки факултет, Београд, од 28. до 30. септембра 2012. године. Председавао сесијом „Књижевност у интеркултуралном контексту“, 28. 09. Самостално излагање. Тема: „Индивидуална кривица и друштвени контекст“.

Библиографија и категоризација радова говори по себи да је др Корнелије Квас испунио прописане услове за избор у звање ванредног професора.

г) Листа цитираности

„Funkcije klišea u intertekstualnoj kritici“, *Zbornik: Proučavanje opšte književnosti danas*, urednici Tanja Popović i Adrijana Marčetić, Čigoja štampa, Beograd, 2005, str. 433-442.

- У: Aleksandar Bošković, *Pesnički humor u delu Vaska Pope*, Beograd, Institut za književnost i umetnost, 2008, **str. 101, 102, 254.**

***Intertekstualnost u poeziji*, Zavod za udžbenike, Beograd, 2006, str. 270.**

- У: Sanja Golijanin Elez, „Metodološki okvir i biće pesništva - estetske i obrazovne vrednosti lirske poezije u savremenoj nastavi“, *Norma*, 2007, vol. 12, br. 2-3, **str. 140.**
- У: Sonja Veselinović, „Ritualni intezitet pesme“, *Polja* : časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja ISSN: 0032-3578.- God. 54, br. 455 (jan.-feb. 2009), **str. 148.**
- У: Sanja Golijanin Elez, „Književnost za decu u bermudskom trouglu pedagogije, psihologije i umetnosti : Intertekstualni pristup savremenoj prozi za decu i mlade - savremena proza za decu i poetički ogled o priči i pričanju“, *Detinjstvo*, ISSN: 0350-5286.- God. 35, br. 3 (2009), **str. 54.**
- У: Sanja Golijanin Elez, “Intertekstualnost i identitet (antički mit u poeziji Miodraga Pavlovića)”, *Riječ*, 2010., god. 16., sv. 3., **str. 213, 230.**
- У: Sanja Golijanin Elez, „Poetika lirskog ciklusa u savremenoj nauci i nastavi Miodrag Pavlović - 87 pesama“, *Književnost i jezik*, 2010, vol. 57, br. 3-4, **str. 332.**

- У: Sanja Golijanin Elez, „Методолошка полазишта интертекстуалне интерпретације“, НОРМА, XV, 1/2010, UDK: 371.3::82]:801.73, BIBLID: 0353-7129, 15(2010)1, **стр. 99, 104, 106.**
- У: *Прегледни речник компаратистичке терминологије у књижевности и култури* / [аутори Зорица Бечановић Николић ... [и др.]], Нови Сад, Академска књига, 2011, **стр. 140.**
- У: Злата Лукић, „Књижевност и историја од Аристотела до историографске метафикције“, *НАСЛЕЂЕ 21*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу / главни и одговорни уредник Драган Бошковић. – GODINA IX / BROJ / 21 / 2012, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, **стр. 45, 47.**

„Слика у надреалистичком тексту“, *Надреализам у свом и нашем времену*, Зборник, Филолошки факултет, Друштво за културну сарадњу Србија-Француска, Београд, Чигоја штампа, 2007, стр. 77–83.

- У: Aleksandar Bošković, *Pesnički humor u delu Vaska Pope*, Beograd, Institut za književnost i umetnost, 2008, **str. 82, 254, 275.**

“Uslovi istinitosti pesničkog dela”, *Anali Filološkog fakulteta*, Beograd: Univerzitet u Beogradu – Filološki fakultet, Knjiga XXI, 9–19:

- У: Злата Лукић, „Књижевност и историја од Аристотела до историографске метафикције“, *НАСЛЕЂЕ 21*: часопис за књижевност, језик, уметност и културу / главни и одговорни уредник Драган Бошковић. – GODINA IX / BROJ / 21 / 2012, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, **стр. 38, 39.**

***Istina i poetika*, Novi Sad, Akademska knjiga, 2011, str. 221.**

- У: Violeta V. Stojmenović, “Uvodu u inestetiku Alana Badjua”, *Komunikacija i kultura online*: Godina II, broj 2, 2011, **str. 417, 420, 436.**

д) Менторства

Др Корнелије Квас био је ментор у изради 7 (седам) дипломских (мастер) радова:

1. Милица Ђокић, „Фантастика у Кортасаровим причама и Пинчоновом роману Објава броја 49“, 2008.
2. Смиља Малешевић, „Покушај социолошког приступа настанку и развоју образовног романа на примеру Гетеовог Вилхелма Мајстера и Чаробног брега Томаса Мана“, 2009.
3. Ана Грдинић, „Фантастика и гротеска у Гогољевим приповеткама“, 2009.
4. Филип Исаиловић, „Трагично и трагични јунак у Књизи о Јову и Краљу Лиру“, 2009.
5. Борис Костић, „Етика јунака Хомерове Илијаде”, 2010.
6. Марија Самарџић, „Интертекстуалне релације у роману Бруклинска ревија лудости Пола Остера“, 2010.
7. Новак Малешевић, „Структура, знак, значење, Шекспир“, 2011.

ђ) Чланство у комисијама

Др Корнелије Квас био је члан Комисије за одобрење магистарских радова: Виолете Јелачић-Србуљ, „Античка теорија стила као реторички elocutio“ (2008), Јелене Мајсторов Петровић, „Трагање за изгубљеном слободом у `Годинама које су појели скакавци Борислава Пекића`“ (2011). Такође, др Квас био је у саставу следећих Комисија за одобрење теме за израду докторских дисертација: мр Сунчица Гетер, „Егзил и интертекстуалност на примеру писаца пореклом из Србије који су стварали на тлу Велике Британије и САД“ (2007), мр Ђорђе Малавразић, „Авангардна уметност у светлости естетике и теорије уметности XX века“ (2009).

е) Научно-стручни рад др Корнелија Кваса у периоду после избора у звање доцента (2006-2012)

У периоду од 2006. године до данас др Корнелије Квас учествовао је на девет (9) међународних научних скупова и конференција. Теме његових излагања обухватају разнородне области науке о књижевности: античке поетике, функционисање трагичког јунака, однос књижевности и друштва, технику надреалистичког стваралаштва, функцију словенске антитезе у поезији Виктора Игоа, теоријски однос фикције и књижевности,

интертекстуалне теорије примењене на поезију Лазе Костића, и поетичке основе Андрићевог стваралаштва.

У периоду после избора у звање доцента (2006-2012), др Корнелије Квас објавио је низ научних чланака, који потврђују континуитет научно-истраживачких резултата из области кандидатове стручне и научне области. Он врсно влада теоријско-методолошким апаратом савремене књижевне теорије, истовремено дајући прецизне и вредне анализе појединачних књижевних текстова.

Квас у тексту „Рифатерово схватање поезије“ показује како је интертекстуалност, као средишњи појам Рифатерове теорије, у основи метод тумачења текста заснован на препознавању његове поетске структуре. Рифатеров начин тумачења поезије ослања се на Шпицеров интерпретативни поступак, Јакобсонову дефиницију поетске функције језика и принцип еквивалентности. Рифатерова интертекстуална теорија интерпретације показује се као нарочито подесна за разумевање лирике.

Оглед „Слика у надреалистичком тексту“ анализира надреалистичко писање. Неуобичајени језички склопови и тешко разумљиве песничке слике, као препознатљиве особине надреалистичке књижевности, последица су тежње за удаљавањем од референцијалне, миметичке функције језика. Бретон Ревердијев појам *истинитости* замењује својим схватањем *арбитрарности* песничке слике. У основи бретоновске слике јесу поређење и/или метафора; она у један исказ спаја два удаљена, али еквивалентна лексичка система, и то под контролом особеног језичког механизма. Квас показује како рифатеровски механизам конверзије функционише у тумачењу надреалистичке слике, на тај начин потврђујући да је сврха аутоматског писања деаутоматизација пријема језичке поруке.

„Промена перспективе у Дучићевом сонету Вечерње“ је текст објављен у тематском зборнику радова у оквиру пројекта Поетика српске поезије друге половине XX века. Корнелије Квас полази од теоријске претпоставке по којој интерпретација потенцијално садржи три равни: 1) првостепено миметичко или референцијално читање, 2) другостепено миметичко или конвенционално читање, које укључује читаочеву књижевну способност, и, 3) интертекстуално читање као способност препознавања скривеног смисла текста. Укључујући у своје тумачење интерпретације Јована Скерлића и Богдана Поповића, као примере референцијалног и конвенционалног читања Дучићевог сонета, Квас примећује

како је неуобичајена промена перспективе у грађењу предметности песме сигнал читаоцу да напусти првостепено референцијално, другостепено конвенционално, и отпочне интертекстуално читање песме. Скривени интертекст песме „Вечерње“ јесте Дучићев сонет „Слушање“.

У огледу „Услови истинитости песничког дела“ др Корнелије Квас показује разноврсност својих теоријских интересовања, упућеност у античке поетике и тему односа књижевности и истине. Његов рад полази од Платонових и Аристотелових размишљања о проблему истине. Квас уочава како велики антички мислиоци овом проблему приступају из језичке и онтолошке перспективе. Укључујући у своја разматрања и савремене теорије Алфреда Тарског и Доналда Дејвидсона, Квас примећује да Платонова и Аристотелова неслагања о истини песништва нису последица неслагања око језичког приступа истини, већ резултат неподударања њихових онтолошких перспектива. За разлику од Платона, песничка мимеза је за Аристотела пре свега подражавање формалних принципа. Аристотеловски заокрет у разумевању мимезе доводи до схватања како песничко дело представља догађаје на логичан начин. На крају текста Квас се опредељује за схватање по којем је тежња за остварењем добро организоване форме на различитим нивоима организације језика сигнал тежње песничког дела за досезањем неке врсте истине.

У тексту „Интертекстуалност песме *Сабља и круна* Лазе Костића“, Квас даје интертекстуално тумачење Костићеве песме, показујући да интертекст можемо разумети и као замену за историјски, социолошки или културни контекст. Његово тумачење открива и особену, нетрадиционалну организацију језика у песми, а то му даје за право да закључи како песму *Сабља и круна* из 1860. године можемо читати и као наговештај српског авангардног песништва.

„Модели књижевне истине“ је есеј у коме Квас даје преглед најважнијих модела истине у књижевности. Књижевност успоставља посредну и заобилазну (фигуративну) релацију према истини, истовремено нас водећи до особене врсте знања, те зато фигуративни модел књижевне истине укључује у своје оквире и елементе епистемолошког модела. Такође, висок степен формалне организованости језика у књижевном делу или кохерентност песничког језика не значи апсолутну одељеност књижевности од различитих облика стварности, па се књижевна истина може уклопити и у модификовани миметички модел који у себи садржи идеју унутрашње кохерентности. Начин на који се вредно

књижевно дело уклапа у овако схваћени модел фигуративне истине Квас илуструје успешном интерпретацијом једне Игоове песме.

Текст „Словенска антитеза и Виктор Иго“ показује како је Иго прихватио словенску антитезу као органски део своје поезије, јер се поетска структура ове формуле савршено уклапа у романтичарско разумевање песништва. Он у словенској антитези открива очигледан пример антитетичког принципа уједињења супротности, који је, истовремено, темељ његове поетике. Анализирајући Игоове стихове Квас закључује како словенску антитезу можемо читати и као илустрацију Игоових поетичких ставова, али и као пример успостављања веза између српске народне поезије и европског романтизма.

У чланку „Јединствено друштво и аутономија књижевности“ аутор полази од Аристотелове идеје да је књижевно дело, због фабуле, слично науци. Књижевно дело може садржавати и моралну, васпитну или неку другу функцију, али њихово присуство само по себи не умањује истинитост и вредност дела. Књижевност је блиска филозофији, науци и религији, она може да допре до филозофских, научних или религијских истина, што уосталом доказује и досадашња историја књижевности. Истовремено, показује у свом раду Квас, истина до које долази књижевност је и особена уметничка истина о човеку и свету. Књижевност се тако открива као највиши израз слободе човека, способна за досезање највиших истина о смислу човекове егзистенције.

Текст „Рационално и ирационално у Софокловом *Краљу Едипу*“ показује Квасово познавање и разумевање античке књижевности, античких поетика и проблематику трагичког јунака. Анализирајући Софоклову трагедију *Краљ Едип* он одбацује примедбе о ирационалности догађаја у фабули те трагедије. По Квасу, догађаји у трагедији су кохерентни и мотивисани инхерентном логиком драме, а нарочито добро мотивисани су Јокастини поступци, која тежи томе да сакрију истину о Едиповом правом пореклу. Квас зато предлаже увођење термина *Јокастин комплекс*, у значењу моралне погрешке трагичког карактера. Он закључује како каузална повезаност догађаја у оквиру трагичке фабуле и њена кохерентност граде неопходне услове интелектуалне и емоционалне реакције публике на садржај трагичког дела.

У чланку “Magical Realism in the Comparative Context” разматрани су савремени дискурси о магичном реализму у циљу разумевања дела Милорада Павића, а нарочито његовог романа *Хазарски речник*. Спроведена компаративна анализа у Павићевом роману

открива карактеристике и европских и латиноамеричких облика магичног реализма. Рад се бави и различитом рецепцијом Павића у Европи, САД, и Кореји.

Квасов текст „Границе Андрићевог реализма“ показује како Андрићево приповедање варира између поетичких начела традиционалног реализма и модернизма. Андрићев реализам, закључује Квас, показује особине модернизма проблематизовањем објективне стварности коришћењем механизма двојника, давањем значаја имагинацији, миту, легендама, као и приказивањем подсвесних психолошких процеса кроз функционалну употребу снова.

У чланку „Чињенична истина и истина фикције (ручак код Облонских у Толстојевом роману *Ана Карењина*)“ преиспитује се однос документарног и фикционалног у књижевном делу. Квас указује на постмодерно укидање разлике између историјског и књижевног дискурса анализом теоријских ставова Ролана Барта и Хејдена Вајта. Примењујући формални приступ у анализи одломка *Дневника* Софије Толстој и дела текста *Ане Карењине* Корнелије Квас показује разлику између документарног и књижевног дискурса. У документарном, историјском дискурсу, као што је дневник Софије Толстој, доминантна је референцијална функција језика; у случају књижевног дискурса, као што је Толстојев роман, доминантна је поетска функција језика. Квас закључује како је постмодерна тенденција потпуног изједначавања различитих врста дискурса неоправдана.

После избора у звање доцента Корнелије Квас објавио је две монографије: *Intertekstualnost u poeziji* (Beograd, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2006), i *Istina i poetika* (Novi Sad, Akademska knjiga, 2011). У претходном реферату већ смо истакли значај и вредност Квасове монографије *Интертекстуалност у поезији*, као и њен допринос савременој херменеутици песничког текста и интертекстуалном схватању поезије. Зато ћемо јој овом приликом посветити нешто мање простора, не умањујући тиме њен значај. Књига *Интертекстуалност у поезији* заснована је на анализи теоријских ставова Мишела Рифатера, теоретичара и тумача поезије подједнако познатог и у француском и у англосаксонском свету. До изласка Квасове књиге мало тумачен у нашој стручној и књижевној јавности, Рифатер је формулисао схватање поезије које неоспорно представља један од подстицајних одговора на теоријске дилеме изазване формалистичким, структуралистичким и новокритичарским погледима на поезију. Рифатер је идеје о природи поетског текста први пут изнео још педесетих и шездесетих година прошлог века,

у низу радова који су затим сабрани у *Есејима из структуралне стилистике* (*Essais de stylistique structurale*, 1971), да би их затим непрестано продубљивао и мењао, од *Семиотике поезије* (*Semiotics of Poetry*, 1978) и *Производње текста* (*La Production du texte*, 1979), па све до великог броја радова из осамдесетих и деведесетих година који придају далеко већи значај идеји интертекстуалности.

У својој књизи Квас показује како Рифатерова теорија песништва представља јединствено и целовито учење, у којем он уочава развој од почетних стилистичких идеја, преко његове семиотике поезије која укључује значајнију улогу херменеутике поетског текста, до приступа поезији заснованог на појму *интертекстуалности*. Не пропуштајући да уочи и анализира утицај Шпицерове стилистике на Рифатерову структуралну стилистику, Квас доказује како је најважнији утицај на Рифатерова схватања и његово разумевање природе и начина функционисања поетског текста имала позна лингвистика Романа Јакобсона. Рифатер, показује у својој студији Квас, преузима Јакобсонов принцип еквивалентности, али одбацује Јакобсонову идеју по којој се граматичка значења у поезији осамостаљују у односу на лексичка, на тај начин постајући равноправан чинилац у остваривању значења песме. За Рифатера предност имају лексичка значења, док су семантичке асоцијације везане за граматику споредне.

Семиотичку фазу у Рифатеровом схватању поезије карактерише проширивање његове поетике значајнијим укључивањем херменеутике поетског текста, на примерима који се крећу од тумачења романтичарске до тумачења надреалистичке поезије. Песма је у овој фази схваћена као семиотичко јединство текста и интертекста, а суштина овог јединства је да песма не излази из језичких оквира. Смисао песме налази се у њеној матрици, апстрактној структури која се никада у потпуности не остварује у песми. Квас зато примећује како „устаљене везе варијанти текста према једној непроменљивој структури текста (матрици) чине интертекстуалност, као једини могући начин откривања смисла песме“ (*Интертекстуалност у поезији*, стр. 15).

Суштински не мењајући своје теоријске погледе, Рифатер је после *Семиотике поезије* и *Производње текста* теоријска интересовања усмерио ка проблему интертекстуалности. Уз низ добро одабраних примера, Квас највише пажње посвећује интертекстуалности и различитим начинима на које је Рифатер уводи у тумачење поезије. Интертекстуално тумачење он формулише као уочавање “аналогија између текстова; то

нису површинске сличности као што је употреба исте тематике, већ су аналогије последица чињенице да су текст и интертекст варијанте исте структуре. Другим речима, интертекст се садржински може подударати с темом, али се од теме суштински разликује по утицају на читаоца. Тема може, али и не мора остварити утицај на читаоца, док интертекст не може постојати без читаочеве свести о њему, и зато интертекстуалност постоји само онда када два текста утичу један на други стварајући смисао песме у процесу њеног читања" (*Интертекстуалност у поезији*, стр. 216).

Квасова монографија сведочи о темељном познавању не само Рифатерове теоријске мисли, већ и о веома доброј упућености и у друге мање или више сродне савремене теорије тумачења поезије. Она нам прецизно открива читав низ стилистичких, семиотичких и интертекстуалних поступака активних у грађењу књижевног дела, које Рифатер илуструје анализом и тумачењем великог броја песама француских и енглеских песника. Улазећи у суштину механизама функционисања поетског текста, Квас у својој књизи даје њихов детаљан преглед, илуструјући их својим тумачењима песама српских песника, показујући при том способност за истанчано и нијансирано тумачење поезије.

У последњој глави књиге Квас чини нешто што Рифатер у својим анализама није урадио, а то је тумачење целе, по обиму дуже херметичне лирске песме. Примењујући донекле измењени интертекстуални метод Рифатеровог тумачења поезије, он даје изузетно успелу интерпретацију херметичне песме *Глухоте* Момчила Настасијевића. Резултати до којих је дошао у исцрпној, пажљиво спроведеној анализи доприносе разумевању Настасијевићевог песништва и из нове, интертекстуалне перспективе тумаче дело једног од највећих српских песника 20. века. У својој анализи Настасијевићеве песме Квас успешно уједињује теоријски и критички приступ, дајући нов и вредан допринос теорији интерпретације.

Ради оцене научног рада др Корнелија Кваса у циљу заслуженог избора у звање ванредовног професора, посебно истичемо висок научни ниво његове монографије *Истина и поетика*. Она представља резултат вишегодишњих истраживања које је аутор спровео упоредо са наставом из области теорије књижевности и науке о књижевности, конкретно античких књижевних поетика. Отуда се књига, богата грађом и унакрсним упућивањама, највише односи на античка схватања песништва, односно најпре и највише на Платоново, Аристотелово и Хорацијево разумевање књижевног дела.

Будући да однос поетикâ и истине до сада није разматран као заједничка константа теоријске мисли у антици, књига је и својеврсна теорија књижевности која обједињује однос најважнијих поетика антике – Платонове, Аристотелове и Хорацијеве – према проблему књижевне истине. Основна замисао аутора је да истину књижевности и уметности сагледа анализом античких поетика, разматрајући и касније, савремене, па и најновије теорије истине. У књизи се разматрају и особена решења која су они предлагали за различита питања песништва, од његовог онтолошког статуса до епистемолошке, естетичке, па и етичке проблематике. Међутим, већ из самог *Предговора*, у коме аутор образлаже свој методолошки приступ и циљеве проучавања, наслућује се шире постављен и сложен теоријски подухват, у којем анализа античких поетика представља само један његов део.

Особен однос античких теоретичара песништва према истини књижевности могуће је разумети „како анализом њихових поетика, тако и укључивањем савремених теорија истине“ (*Истина и поетика*, стр. 6). Квас уоквирује анализу најзначајних поетика антике уводним и закључним промишљањем проблема (уметничке) истине. Анализирајући бројне, па и најновије, теоријске текстове о проблему истине уопште и уочавајући посебну проблематику истине књижевности, Корнелије Квас, заправо, од уводног до закључног поглавља систематично и постепено открива како се и у којој мери античка разматрања јављају као основа савремених књижевних теорија.

Прво поглавље студије („Теорије истине и истина песништва“) даје преглед теорија истине које омогућавају разумевање Платоновог, Аристотеловог и Хорацијевог мишљења о проблему уметничке истине, али и каснијих, савремених приступа књижевности. Платон и Аристотел одређују истину као подударност мисли и објекта мишљења, што је основа теорије коресподенције. Језичка оријентисаност Аристотелове теорије коресподенције омогућила да се из ње временом развије анализа језичког исказа, која је утицала на модерне лингвистичке и семантичке теорије истине.

Квас анализира две врсте истине присутне у антици, чињеничну и парадигматску. Чињенична истина кореспондира уобичајеној, чулној перцепцији стварности коју обрађује разум. „Категорије чињеничне истине и чињеничне лажи“, пише Квас, „важне за разумевање односа античких поетика према истини, остају у оквирима касније формулисаних теорија непосредног и репрезентационог реализма. Непосредни реализам је

теорија која тврди да, под нормалним условима, перципирамо објекте онаквима какви они стварно јесу. Дозвољени су поремећаји чулне перцепције, али они спадају у одступање од основног правила. Репрезентативни реализам указује на то да је чулна перцепција резултат сложеног скупа процеса које на крају интерпретира разум, тако да на крају процеса, у случају виђења, ми добијамо слику објекта“ (*Истина и поетика*, стр. 74). Чињенично истинити искази адекватни су објектима или чињеницама стварности. Парадигматски искази коренспондирају претпоставци теоретичара о томе шта је парадигма.

Посебан значај прве главе монографије *Истина и поетика* представља указивање аутора на могућност осветљавања појединих аспеката античких теорија истине из перспективе савремених поетичких и књижевнотеоријских ставова, што омогућава даљу прецизну анализу најзначајнијих античких теорија – Платонове, Аристотелове и Хорацијеве. Квас указује и на разлику која постоји између античког и нововековног (романтичарског и неоромантичарског) разумевања истине књижевности. Савремена релативизација песничке истине узрокована је Платоновим онтолошким приступом песништву који је удаљио песму од истине и нововековним схватањем књижевности као фикције које омогућава релативизам у учењима постструктуралиста и деконструкциониста.

У средишњим деловима ове студије, који су и посвећени Платону, Аристотелу и Хорацију, анализирају се теоријске поставке ових филозофа и мислилаца, односно песника. Квас истиче различитост њиховог мишљења о односу између песништва и чињеничне или историјске стварности, као и њихових теоријских претпоставки о садржини појма парадигматске истине.

У другој глави („Платоново разумевање истинитости песништва“) анализира се Платоново схватање песништва, и то највише преко филозофске концепције подражавања (мимезис). Платоново схватање мимезиса одредиће и појам песништва, као и његову вредност, за читава поколења. По Платону, парадигматски истините исказе могу износити једино филозофи, и он инсистира на друштвеној и педагошкој функцији њихових дела. Платоново разумевање истине блиско је и теорији консензуса, јер се истина разуме као могућност да се велика већина људи или сви у нечему слажу. Квас уочава како је, прво, Платон „одредио који су то људи довољно компетентни да имају увид у истину, а то су

филозофи, и друго, њихова компетенција истовремено је сагласна с интересима државе и формулисаним етичким нормама“ (*Истина и поетика*, стр. 121).

Аристотелова „одбрана песништва“, односно његово разумевање песничког дела као форме, показује студија Корнелија Кваса, и то нарочито у трећој глави („Аристотелово разумевање истинитости песништва“), снажно ће утицати на све оне школе мишљења које ће у песничком делу тражити и налазити правила једне структуре, што ће се нарочито испољити у савремено доба књижевне теорије и мисли. Квас зато добро уочава како Аристотел, за разлику од Платона, „разуме идеју (форму) као принцип који потенцијално постоји у материји, а у случају песништва идеја је фабула песничког дела. Платонова парадигма је у основи *морална*, а Аристотелова је *формална*, која у случају књижевности подразумева формалне принципе организације песничког дела“ (*Истина и поетика*, стр. 164).

Хорацијево учење, како аутор показује у четвртој глави студије („Хорације о истини песништва“), може служити као инспирација и за промишљање још увек актуалних проблема односа истине и песништва. Квас уочава блискост између Аристотеловог и Хорацијевог разумевања функције песника и начина организовања песничког дела. Међутим, Хорацијево разумевање песничке истине ближе је Платоновом схатању, будући да узорну истину за Хорација чине друштвене и педагошке норме, које у себи садрже снажну етичку димензију. „Песништво постоји зарад човечанства − то је врхунски идеал Хорацијеве поетике“ (*Истина и поетика*, стр. 190), закључује Квас.

У петој, последњој глави („Релативизација и формализација књижевности и уметности“), упоредном анализом античких поетика Квас уочава два основна теоријска становишта у разматрању истине уметности, од антике до данас. Први, у основи платоновски приступ, заснован је на идеолошком моделу, који води до релативизације песничке истине. У широком теоријском захвату Квас уочава везу између платоновског нарушавања везе између песништва и истине и савремене филозофске мисли. Најважнији представници теоријских концепција које релативизују смисао и истину књижевности јесу Ниче, Фројд, Маркс и њихови следбеници. За њих, уочава Квас, „смисао и истина нису у самом делу, већ се, у особеном редукционистичком поступку, проналазе у несвесној вољи за моћ, несвесним нагонима или класним разликама и сукобима“ (*Истина и поетика*, стр. 196). Други, у основи аристотеловски приступ, заснован је на принципу строге формалне

организације песничког дела и успева да сачува аутономију песништва у односу на друге начине сазнавања истине. Напомињући да песништву додељује право на највишу истину, Квас истиче да Аристотел „једноставно увиђа да поезија до парадигми долази на нешто другачији начин од науке, али да је пут науке и поезије ка узорним истинама суштински сродан. (...) Песма може имати и моралну и васпитну, референцијалну или неку другу функцију, али присуство различитих функција не умањује истинитост песме и, у крајњој линији, њену вредност“ (*Истина и поетика*, стр. 202).

Студија др Корнелија Кваса не исцрпљује се, дакле, у теоријско-историјском контексту антике, већ се, у уводним и завршним деловима проширује на рефлексију о односу античког теоријског наслеђа и низа савремених учења о истини песништва и о песништву уопште, од аналитичке филозофије до теорија интертекстуалности. На разумљив, аналитичан и прецизан начин, Квас даје преглед свих оних теоријских школа које су омогућиле савремено разумевање књижевне истине. То отвара могућности за нове анализе старих и нових решења за увек важан проблем односа истине и књижевности. Квас нуди алтернативу савременом релативистичком приступу књижевности, залажући се за разумевање књижевног дела као могућег начина откривања истине и исказивања универзалних тема. У том смислу, књига је и узорно педагошко дело, важан академски приручник из области науке о књижевности и античких поетика. Стога сматрамо да ово вредно истраживачко дело има своје значајно место у не нарочито богатој теоријској литератури о античким поетикама у контексту савремених књижевно-теоријских расправа.

4. Мишљење о испуњености других услова за рад утврђених Законом о универзитету Републике Србије

Као што се из приложене библиографије види, др Корнелије Квас објавио је низ значајних студија из области науке о књижевности и књижевне теорије и показао озбиљност и одговорност у приступу научном раду. Листа цитираности његових студија показује њихов значај за Науку о књижевности, утицај на наставу књижевности, и репутацију др Кваса у струци. Његови радови издвајају се по значају, ширини и разноврсности књижевно-теоријских проблема којима се бави. Посебно истичемо допринос др Корнелија Кваса настави на Филолошком факултету. Он предаје обавезне

предмете на Одсеку за општу књижевност и теорију књижевности, а његове курсеве, поред студената опште књижевности похађају и многобројни студенти с различитих студијских група. На првој години основних академских студија предаје Античке поетике 1 (обавезан предмет), Античке поетике 2 (обавезан предмет) и предмет Трагички јунак (изборни предмет). На трећој години основних академских студија предаје Историју опште књижевности 6 (обавезан предмет), Књижевне теорије од романтизма до натурализма (обавезан предмет) и Иго и романтизам у настави (изборни предмет). На дипломским (мастер) студијама предаје Интерпретативне теорије у настави, а на докторским академским студијама предмет Књижевност, фикција и истина.

Поменуте две објављене монографије аутор користи као приручнике у настави из предмета које предаје, а као обавезну или допунску литературу и објављене чланке који су тематски везани за области из којих држи предавања. Велики број различитих предмета које кандидат предаје на Катедри за Општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду сведочи о ширини његовог филолошког знања и стручности, а наставни резултати из тих предмета о његовој наставничкој спремности да успешно преноси своја знања. Такође, значајан број студената докторских студија одлучује се за његов предмет Књижевност, истина, фикција.

Предавања др Кваса омиљена су код студената. Главне одлике Квасовог рада јесу ширина приступа, методолошка промишљеност, снага и квалитет аргументације у дијалогу, обавештавање студената о широком спектру теоријских приступа и идеја у савременој мисли о књижевности. Др Квас савесно и одговорно учествује и у раду Катедре и Филолошког факултета. Он координира наставне програме на трећој години основних студија Одсека за општу књижевност и теорију књижевности. Одлуком Наставно-научног већа од 6. новембра 2006. др Корнелије Квас члан је Савета Центра за издавачку делатност Филолошког факултета. Наставник др Корнелије Квас поседује изузетно успешно предавачко искуство на Одсеку за општу књижевност и теорију књижевности, активан је у раду са студентима, на Катедри и на Филолошком факултету у Београду. Досадашњи рад др Кваса представља видан научни и педагошки допринос Филолошком факултету и нашој науци.

5. Предлог за избор кандидата у звање ванредног професора

Др Корнелије Квас предаје Античке поетике, које је пре њега на Филолошком факултету предавао проф. др Никола Милошевић. Објавио је и књигу *Истина и поетика* која представља значајан теоријски допринос изучавању античких поетика и разумевању књижевне, уметничке истине. Корнелије Квас испуњава све услове за рад утврђених Законом о универзитету Републике Србије. Он је доктор наука у научној области за коју се расписује конкурс, и предаје предмет Античке поетике за који се тражи ванредни професор. Научно-стручна биографија, библиографија и учешће на међународним научним конференцијама, показују врло плодан континуитет његовог рада у периоду после избора у звање доцента. Научна вредност његових монографија, оригинални научни радови, менторски рад, као и ангажовање у настави свих нивоа, логичан су резултат доказаног узорног односа др Корнелија Кваса према универзитетској настави, раду са студентима, и подједнако узорних колегијалних ставова у његовом раду на Одсеку и на Факултету у целини. С обзиром на све претходно речено, са задовољством предлажемо Већу Филолошког факултету у Београду да изабере др Корнелија Кваса у звање ванредног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Античке поетике.

Др Александар Илић, редовни професор

Др Новица Милић, редовни професор

Др Ђорђије Вуковић, ванредни професор у пензији

У Београду, 2012.

Др Миодраг Лома, ванредни професор